

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיך (קידושין 5).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
325

כך מיתת השור, ולחכמים שבאופן זה בעליו חייב במיתה גם השור חייב מיתה.

משנה . נאמר ז' פעמים 'שור' בפרשת שור שנגח אדם, - לת"ק (א' לגופה). לחייב שור של אשה אף על גב שנאמר בעל השור, שור היתומים שאין להם אפוטרופוס, שור היתומים שיש להם אפוטרופוס, שור המדבר, הקדש, וגר שמת שאין לו יורשים, **לרבי יהודה** שור המדבר והקדש וגר שמת פטורים ממיתה מפני שאין להם בעלים, אפילו נגח ואחר כך הקדיש או הפקיר פטור שנאמר 'הועד בבעליו וכו' והמית וכו' השור יסקל' עד שתהא מיתה והעמדה בדין וגמר דין שווים כאחד.

בבא קמא דף מ"ה . יום א' פרשת ויגש ה' טבת תשפ"ד

דיני שור הנסקל/החזיר שור לבית בעלים/ מסר השור/שמירה פחותה

דף מ"ה - ע"א

משנה . שור שהוא יוצא להיסקל והקדישו בעליו אינו מוקדש, מכרו אינו מכור, שחטו בשרו אסור, עד שלא נגמר דינו הקדישו מוקדש, מכרו מכור, שחטו בשרו מותר.

גזל חמץ ועבר עליו הפסח והחזיר אומר לו הרי שלך לפניך ויצא ידי חובתו.

שור שהרג אדם ברשות השומר והחזירו לבית בעליו לפני שנגמר דינו מוחזר, לאחר שנגמר דינו **לת"ק** אינו מוחזר שבזה שהתפיס השור בבית דין שידונו השור הרי זה כהזיק בידיים כיון שאין גומרים דינו של שור אלא בפני הבעלים וכמו שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כך השור, **לרבי יעקב** הרי זה מוחזר שאין זה היזק בידיים שגומרים דינו של שור שלא בפני הבעלים, הגם שאין גומרים דינו של אדם שלא בפניו היינו משום שאדם בר טענה מה שאין כן שור שאינו בר טענה הוא.

מסר השור לשומר חנם, שואל, שומר שכר ושוכר, נכנסו תחת הבעלים והם חייבים במועד נזק שלם תם חצי נזק, הרגו אדם תם נהרג ופטור מכופר מועד נהרג ומשלם כופר, וחייב להחזיר שור לבעליו.

דף מ"ה - ע"ב

משנה . קשרו בעליו במוסרה ונעל בפניו כראוי שהוא שמירה פחותה - לרבי מאיר חייב בין בתם בין במועד ששניהם צריכים שמירה מעולה, **לרבי יהודה** תם חייב שמירה מעולה ומועד חייב שמירה פחותה, **לרבי אליעזר** מועד אפילו שמרו שמירה מעולה חייב, **לרבי אליעזר** בן

בבא קמא דף מ"ד . יום שב"ק פרשת מקץ ד' טבת תשפ"ד

כמשפט הזה יעשה לו - לעניין סקילה וכופר/שור שהזיק או הרג בלי כוונה/אדם שהרג בלי כוונה

דף מ"ד - ע"א

'או בן יגח או בת יגח כמשפט הזה יעשה לו' שהשור חייב סקילה, ולולי פסוק זה לא לומדים אדם שבאדם אין חילוק אם הרג אדם גדול או קטן ששאני אדם שחייב בארבעה דברים אם הזיק אדם.

או בן יגח או בת יגח נאמר בפסוק ב' פעמים יגח, שבין אם מועד נגח קטן או תם השור בסקילה, ולולי הפסוק לא לומדים מנגח אדם גדול שאין חילוק מועד שנגח או תם שנגח ששאני גדול שחייב במצוות.

משנה . שור שהרג בלי כוונה לעניין סקילה וכגון שהיה מתחכך בכותל ונפל על האדם, נתכוון להרוג בהמה והרג אדם, לכנעני והרג ישראל, לנפלים והרג בן קיימא, בכל אלו פטור מסקילה, שנאמר 'השור יסקל וגם בעליו יומת' כמיתת הבעלים כך מיתת השור עד שמכווין.

שור שהרג בלי כוונה לעניין כופר - לרב פטור גם מכופר, **לשמזאל** חייב ותניא כשיטת שמזאל (עיין גם לעיל בדף מ"ג מחלוקת רבה ורבי יוחנן) ודווקא במועד שאילו תם אינו משלם כופר, ומדובר שנתחכך בכותל להנאתו שהוא מועד להתחכך ולהפיל כתלים על בני אדם והפעם מוכח שהתכווין להנאתה שאחר שנפל נתחכך בה, וגם מיירי שגלגלה הכותל עליו שאם לא כן הוא צרורות שאין חיוב כופר אלא בהיזק בגופו.

דף מ"ד - ע"ב

שור שהזיק בלי כוונה ולא הרג - לרבי יהודה חייב בתשלומים כשם שחייב תשלומי כופר, **לרבי שמעון** פטור כשם שפטור ממיתה כשהרג אדם בלי כוונה שלומדים חיוב שור מחיוב שור ולא מחיוב כופר שהוא חיוב וכפרת בעלים.

'וארב לו וקם עליו והכהו נפש ומת' - לרבי שמעון אינו רוצח עד שהתכווין לו אבל התכווין להרוג זה והרג זה פטור, **לרבנן** נתכוון להרוג את זה והרג את זה חייב, והפסוק ממעט בזרק אבן לעשרה בני אדם אפילו אחד מהם כנעני ותשע ישראלים פטור ממיתה כיון שהכנעני קבוע ביניהם כל קבוע כמחצה על מחצה דמי וספק נפשות להקל.

בהמה שרצתה להרוג אדם זה והרג אדם אחר - לרבי שמעון פטור ממיתה כיון שבעליו שהרג באופן זה פטור ממיתה וכתוב 'השור יסקל וגם בעליו יומת' כמיתת הבעלים

הפרה לפנינו לסומכוס גובה רביע מולד אפילו אם הולד שוה כל ההיזק משום ממון המוטל בספק חולקים.

חכמים סוברים כלל גדול בדיני ממונות שהמוציא מחבירו עליו הראיה, אפילו אם הניזק ברי והמזיק שוא (שגם למ"ד ברי ושוא ברי עדיף היינו רק בביר טוב ושוא גרוע) או כשמואל שאפילו במקום רוב אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה.

המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן ואינו ראוי לחרישה אם הלוקח הוא עובד אדמה וקונה שוורים לחרישה הרי הוא מקח טעות, ואם הוא טבח הקונה שוורים לשחיטה אינו מקח טעות, ואם הלוקח עובד אדמה וטבח וקונה לשניהם, אם נתן דמים השווים כשור לחרישה שהוא יותר משור לטביחה הרי זה מקח טעות (שלכו"ע דמים מודיעים לסייע רוב הקונים לטביחה או לחזקת המוכר שהוא מוחזק), אם דמי שור לטביחה ולחרישה שוים והמוכר טוען שקנה לטביחה ואינו מקח טעות והלוקח טוען שקנה לחרישה והוא מקח טעות **לרב** הולכים אחר רוב הקונים לחרישה והוא מקח טעות, **לשמואל** אין הולכים בממון אחר הרוב והמוציא מחבירו עליו הראיה (בעל חוב ומקח טעות - ביש לו מעות צריך לפרוע במעות, נזיקין - לרב הונא או כסף או מיטב ולרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כל מילי מיטב הוא, שכיר - אפילו אין לו מעות צריך לטרוח ולהביא מעות).

המוציא מחבירו עליו הראיה יודעים מכח סברא שמי שכואב לו הוא צריך ללכת לרופא.

'מי בעל דברים יגש אליהם' שנזקקים לתובע תחלה אף על פי שהנתבע משיבו תפסת משלי או משכונ יש לך בידך ונפחת מדמיו (אפילו הנתבע טוען שיש לו עדים כדבריו ויודעים מזה אך יבואו לזמן מרובה, או שתובע דמי חבלות שאין ממתניים כלל), **לנהרדעי** לפעמים נזקקים לנתבע תחלה וכגון שאם אין נזקקים לו יהיו נכסיו בזול י'.

בבא קמא דף מ"ז. יום ג' פרשת ויגש ז' טבת תשפ"ד

שומת נזקין/הכניס לחצר בעל הבית קדירות, פירות, שור/נתן סם המזות לפני בהמת חבירו

דף מ"ז - ע"א

פרה מעוברת שנגחה ואין הפרה לפנינו, לרבא גובים כל חצי נזק מהוולד שסובר שהוולד הוא כאחד מאברי האם (עובר ירך אמו לכל דבר חוץ לטריפה), אבל תרנגול שהזיק היזק קרן אין גובים מביצה הנמצא בה שהביצה מופרש ממנה (ביצת טריפה אסורה במעורות בגידים שנמצאו אדומות, אפילו אם נולדו מיד אחר שנטרפה מדרבנן).

בניזקים שמים מה הופחת בהיזק ולכן שור שנגח פרה והפילה אין שמים כל אחד בפני עצמו אלא שמיין פרה מעוברת כמה היתה שוה האם כמו שהיתה מעוברת וכמה היא שוה עכשיו, כיון שנגח פרה מעוברת שמיין ההיזק לפי פרה מעוברת, וכן הקוטע יד עבדו של חבירו שמיין כמה שוה העבד עכשיו וכמה היה שוה תחילה, וכן המזיק שדה חבירו שמיין בית סאה באותה שדה כמה הייתה שוה תחלה ומה פחתו בשביל חיסרון ערוגה וז' (אבל דמי ולדות אין שמיין אגב אמס שגוף האשה אינה ממון בעלה).

שור שנגח פרה מעוברת והפרה שייך לאדם אחד והולד לאדם אחר, מה ששמיין אותה מפני השומן שייכת לבעל הפרה ומה ששמיין אותה מפני הנפח **לרב** פפא שייכת לבעל הפרה **לרב** אחא בן רב איקא חולקים וכן ההלכה.

יעקב בין תם בין מועד דיי בשמירה פחותה. לרבי יהודה שתם צריך שמירה מעולה ומועד דיי בשמירה מועטת, **לרב אדא בר אהבה** כיון שצד תמה במקומה עומדת גם מועד אם שמרו שמירה פחותה משלם חצי נזק (ולדעת רב פטור).

מסר שורו לשומר חנם וקיבל עליו שמירת נזקיו והכיר בו שהוא נגחן, אם הזיק חייב, אם הוזק פטור, כיון שידע שהוא נגחן מסתמא קיבל עליו שמירה שלא יזיק ולא קיבל עליו שמירה שלא יוזק שהרי אין שור מתייצב נגדו מפחד.

מועד לקרן ימין אינו מועד לקרן שמאל ולימין משלם נזק שלם ולשמאל משלם חצי נזק, **ולרב אדא בר אהבה** אם שמרו שמירה פחותה חייב גם בצד ימין חצי נזק, **ולרב פטור** אליבא דרב יהודה.

בבא קמא דף מ"ז. יום ב' פרשת ויגש ו' טבת תשפ"ד

ממון המוטל בספק/מכר שור לחבירו ונמצא נגחן/

דף מ"ז - ע"א

לא יגדל כלב רעה בתוך ביתו ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר 'ולא תשים דמים בביתך', ולכן סובר ר"א שמועד אין לו שמירה אלא בסכין וחייב אפילו שמרו בשמירה מעולה (לתוספות היינו רק לענין איסור ולא לתשלומים).

הדרו עלך פרק שור שנגח ד' וה'

פרק חמישי - שור שנגח את הפרה

משנה . שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצידה ולא ידוע אם עד שלא נגחה ילדה ולא מת מחמת הנגיחה אם משנגחה ילדה, **לסומכוס** שסובר ממון המוטל בספק חולקים משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לוולד, **לחכמים** המוציא מחבירו עליו הראיה ופטור לשלם על הוולד (ואינו חייב על הולד משום שהוא מודה במקצת וחייב שבועה ומתוך שאינו יכול להישבע משלם שאינו עדיף מאם הודה ומודה בקנס פטור, או שמתוך שאינו יכול להישבע משלם הוא רק בשמא שהיה צריך לדעת, במסכת בבא מציעא משמע שסומכוס סובר חולקים רק כשאינו מוציא מיד המוחזק אך בפרק המניח משמע שחולקים גם אם מוציא מיד המוחזק).

פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה בצדה ולא ידוע אם עד שלא נגחה ילדה והולד אינו בכלל המזיק או משנגחה ילדה והולד בכלל מזיק ואפשר לגבות גם ממנו תשלומי חצי נזק שתם משתלם מגופו, אם הפרה והולד שייך לבעל אחד חייב ממה נפשך חצי נזק.

אם שייך לשני בעלים ללישנא קמא לאביי אם תבע לבעל הפרה תחלה גובה הכל ממנו ועל בעל הפרה להביא ראיה שיש לו שותף להיזק, ואם תבע לבעל הולד קודם גלה דעתו שיש לבעל הפרה שותף בהיזק ולסומכוס גובה מבעל הפרה רביע ומבעל הולד שמינית (לאו דווקא אלא כפי ערך שעשה ההיזק, ואפילו לרבי נתן שאינו דומה לשור שדחה שור לבור שגובה כל התשלום מבעל הבור כיון שהבור הרגו).

וללישנא בתרא גם אם תבע מבעל הפרה תחילה יכול בעל הפרה לדחות ולומר לו אתה יודע שבעל הולד שותף עמי (שהפרה בחזקת מעוברת וגם הוא מוחזק, ולא מהני החזקה להוציא מיד המוחזק).

דף מ"ז - ע"ב

פרה שנגחה ונמצא ולדה בצידה ופרה וולד שייך לאדם אחד אם הפרה לפנינו גובה חצי נזק מפרה, אין

משנה . הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברם בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בה בהמתו של בעל הבית בעל הקדרות חייב, ואם הכניס ברשות ושברתם בהמתו של בעל הבית **לחכמים** בעל הבית חייב **לרבי** אינו חייב עד שיקבל עליו לשמור (ואם הוזק בעל השור חייב, לפי מהרש"א), ואם הוזקה בה בהמתו של בעל הבית **לרבי זירא** - **לחכמים** הסוברים שברשות סתם קיבל עליו בעל החצר לשמור שורו מלהזיק הקדירות כך קיבל עליו בעל הקדירות שקדירותיו לא יזיקו לשורו של בעל החצר **ולרבי** כשם שברשות לא קיבל עליו בעל החצר עליו שמירת שורו כך לא קיבל עליו בעל הקדר שמירת קדירותיו, **לרבא** גם לחכמים בעל הקדירות פטור כיון שנכנס ברשות בעל החצר בעל החצר קיבל עליו שמירת הקדרות אפילו אם נשברו ברוח אבל בעל הקדירות לא קיבל עליו שום שמירה.

הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ואכלתם בהמתו של בעל הבית פטור, ואם הוחלקה בהם בעל הפירות חייב, אכלה יותר מדאי ומתה **לרב** פטור שהיה לה שלא תאכל (שהביא ההיזק עליו) **לרב ששת** חייב, ואם הכניס ברשות ואכלתם שורו של בעל החצר בעל החצר חייב, **ולרבי** אין בעל החצר חייב עד שיקבל עליו לשמור.

הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית או נשכו כלבו בעל הבית פטור, נגח הוא שורו של בעל הבית חייב, נפל לבורו והבאיש מימיו חייב, היה אביו או בנו בתוכו משלם כופר, אכל חיטים והתריז בעל החצר פטור, הכניס ברשות לחכמים בעל החצר חייב על שמירתו לרבא אפילו אם חנק את עצמו.

הנותן סם המזות לפני בהמת חבירו מדיני אדם פטור אפילו בראוי לאכילה וכגון אפרזתא, ובדיני שמיים חייב גם אם לא ראוי לאכילה.

בבא קמא דף מ"ח . יום ד' פרשת ויגש ח' טבת תשפ"ד

הכניס לחצר בעל הבית פירות או שור או חפר שם/הזיק בעל הבית/הבאיש מימיו/ כופר/קבלת שמירה

הכניס פירות לחצר בעל הבית בלי ברשות ובא שור ואכל, בעל השור פטור ששן חייב רק כשאכל בשדה הניזק, ואם הכניס ברשות חייב שהקנה לו מקום ברשותו והוא חצר הניזק.

הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ונגח בעל השור חייב חצי נזק, ואם נכנס ברשות הוא כחצר הניזק ולשיטת רבי טרפון קרן בחצר הניזק חייב נזק שלם.

אשה שנכנסה לחצר שאינה שלה לאפות שם, כיון שמגלה זרועותיה ובעל החצר יוצא משם קיבלה עליה לשמור עז בעל הבית, ולכן אם העז אכלה הלישה ונתחמם ומת חייבת, אבל אם נכנסה לטחון שם אין בעל הבית יוצא ולא קיבלה עליו שמירת בהמות.

הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר

בה בורות שיחין ומערות, בעל השור חייב בנזקי החצר ובעל החצר חייב למלאות הבור, ואם הפקיר רשותו בעל החצר חייב על נזקי הבור, ומיעוט 'איש בור' ולא שור בור אינו אלא בשור שכרה בור ברשות הרבים אבל בור ברשותו חייב שמוטל עליו למלאותו (תוספות מסתפק שמא הוא הדין אם אדם בר חיוב שכרה בור ברשותו שבעל החצר חייב על נזקי הבור, גם באש פטור אם שורו הדליק).

הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק או הוזק בו בעל הבית חייב, הרביץ גללים ונטנפו כלי של בעל הבית בעל השור פטור שבור פטור על הכלים, ואפילו לרב שבור שלא הפקיר חייב משום שור וחייב על כלים שסתם גללים הפקיר ואינו כשורו, אבל אם בעל הבית הוזק בו חייב בעל השור משום בור אף על גב ששורו כרה הבור משום שבשעת נפילה היו הגללים שלו (והוא מפקיר נזקיו לאחר נפילת פשיעה כיון שפשע במה שנכנס בלי רשות ולר"י פטור שהוא נפילת אונס).

אדם שנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית בידו או הבעל הבית נתקל בו והוזק בו חייב, הזיקו בעל הבית אם לא ידע שנכנס פטור, ואם ידע שנכנס יש לו רשות להוציא אבל אין לו רשות להזיק ואם הזיק חייב (שנים שנכנסו ברשות או שלא ברשות חייבים אם הוזקו זה את זה אפילו בלי כוונה).

הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות ונפל לבור והבאיש מימיו בשעת נפילה אם מלכלוך שהיה על גופו חייב מכח שור, הבאיש לאחר נפילה **לשמואל** כל תקלה הוא בור פטור שהמים דינו ככלים ובור פטור על הכלים, **לרב** שתקלה שלו חייב משום שור חייב על המים, ואם הבאיש מסירחון הנבילה פטור משום שגרמא בעלמא הוא.

הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונפל לבורו על אביו ובנו אם הוא תם **לחכמים** פטור מן הכופר **ולרבי יוסי הגלילי** תם משלם חצי כופר, ואם רבי יוסי הגלילי סובר כרבי טרפון קרן בחצר הניזק אפילו תם משלם נזק שלם, ואם הוא מועד ליפול בבורות שלשה פעמים כדי ליטול עשב המונח על פי הבור לכו"ע חייב כופר שלם, אבל אם לא היה מועד לכך פטור שמשונה הוא וקרן תם ואינו משלם כופר.

הכניס שור ברשות בעל הבית - לרב הלכה כחכמים שבסתמא קיבל עליו בעל הבית שמירה, **לשמואל** הלכה כרבי שבסתמא לא קיבל עליו שמירה (תוספות מסתפק להלכה), אמר לבעל השור שמור שורך והזיק שור הנכנס לשור בעל הבית חייב, ולפי רבי טרפון חייב נזק שלם אע"פ שהכניסו לרשות שלא הקנה לו מקום בחצר והוא חצר הניזק, הזיק שור בעל החצר לשור הנכנס בעל החצר פטור.

בבא קמא דף מ"ט . יום ה' פרשת ויגש ט' טבת תשפ"ד

שור שהרג וולד אשה ושפחה מעוברת/ הכה אשה הרה/החזיק בשטרות ובמשכון של גר/

משנה . שור שהרג וולד של אשה מעוברת בעל השור

פטור שנאמר 'בעל השור נקי', לרב אדא בר אהבה אפילו אם התכווין השור לאשה.

שור שנגח את שפחה מעוברת ויצאו ילדיה בעל שור משלם לאדון דמי ולדות שלא גרע מנגח חמור מעוברת, שנאמר 'שבו לכם פה עם החמור' ודורשים עם הדומה לחמור (דווקא לעניין דמי ולדות שנתמעטו רק בהרג שור לכן חורין אבל בן של עבד ושפחה שנפלו לבור פטור).

אדם שהיה מתכווין לחבירו והכה האשה ויצאו ילדיה, שמין את האשה כמה היא יפה בשביל הוולדות עד שלא ילדה וכמה נפחת דמיה כשנתרוקנה ונותן לבעל, אין לה בעל נותן ליורשים, אבל כחש גופה מחמת המכה, מה שנפחת דמיה מחמת המכה הוא בכלל נזק ואינו של הבעל.

לרשב"ג אשה מבכרת משתבחת לאחר שילדה, שכשהיא מעוברת דמיה פחותים שמסוכנת למות בצער הלידה. **שבח ולדות בדמי נפח האשה - לרשב"ג** חולקים הבעל והאשה, **לרבנן** הכל לבעל שנאמר 'ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה' מיתור 'הרה' לומדים ששבח ולדות לבעל, לרשב"ג מה שכתוב הרה היינו עד שיכנה כנגד בית הריון וכנגד כל החלל שמשם יש חמימות לוולד.

הכה שפחה משוחררת או גיורת מעוברת אלמנת עבד משוחרר או גר - לרבה נחלקו התנאים אם נותן לה דמי ולדות כיון שהיא החזיקה הוולדות בשעת מיתתו וזכתה בהם, **לרב חסדא** לכו"ע לא זכתה בהם ולא חל החיוב כלל.

דף מ"ט - ע"ב

בת ישראל הנשואה לגר ונתעברה ממנו וחבל בה, לרשב"ג שדמי הנפח מחיים חולקים בין הבעל והאשה, לאחר מיתתו כולה שלה.

המחזיק בשטרות של גר ששעבד לו ישראל בהם קרקעות ומת גר, ובא אחר ותפס השטרות ממנו, איבעיא לרב ייבא סבא אם אין מוציאים אותם ממנו כיון שהראשון החזיק בהם על דעת להחזיק בשדות ולא בשטרות ולא זכה לא בשדות ולא בשטרות, או שדעתו גם להחזיק שטרות להשתמש בהם כדי לצור על פי צלוחיתו.

משכון של ישראל ביד גר ומת גר ובא ישראל אחר והחזיק בו מוציאים מידו כיון שמת הגר פקע שיעבוד והוא מטלטלים של ישראל.

משכון של גר ביד ישראל ומת גר ובא ישראל אחר והחזיק בו אם היו מונחים בחצירו של ישראל המלוה בשעת מיתת הגר זכה בהם שחצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו (והיינו בחצר המשתמרת או בעומד בצד שדהו), ומוציאים אותו מיד מי שתפס, ואם לאו זכה הבעל חוב כנגד המעות, והשאר זכה בהם המחזיק.

בבא קמא דף נ'. יום ו' פרשת ויגש צום י' טבת תשפ"ד

בור ברשות הרבים/בור שכתבה וחייבה התורה

דף נ' - ע"א

משנה. **בור ברשות הרבים - לרבה** חייב שנאמר 'וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו' שהתורה מחייבת משום עסקי כרייה ופתיחה אף על פי שאין הקרקע שלו, בין אם חפר ברשות הרבים ופתח לרשות הרבים ובין חפר ברשות היחיד ופתח לרשות הרבים חייב, **לרב יוסף** הוא לרבי ישמעאל אבל לרבי עקיבא פטור, ופסוק 'כי יכרה' צריך ללמד שגם אם כרה הבור דיי בכיסוי ולא צריך לסתום, ופסוק 'כי יפתח' צריך ללמד שגם אם פתח צריך לכסות אף על פי שלא כרה הבור.

בור ברשות היחיד שהפקיר הרשות ולא הבור (או חפרו סמוך לרשות הרבים שלא היה לו להתקרב כל כך לרשותו ולרש"י חייב לכו"ע, לר"י הוא הדין חפר בור ברשות אחרים, תוספות הקשה שעל החופר לשלם היזק של החצר לבעל החצר ועל בעל החצר למלאותו ובעל החצר חייב בנוקי הבור) או חפר ברשות הרבים ופתח לרשות היחיד, **לרב יוסף** חייב שנאמר 'בעל הבור', לרבה היינו רק לרבי עקיבא אבל לרבי ישמעאל פטור שלא הפקיר הרשות כדי שיהא חייב בנזק ופירושו 'בעל הבור' היינו בעל התקלה.

אסור לחפור בור ברשות הרבים ויפתח לרשות היחיד גם לסוברים שפטור בבור ברשות היחיד משום שאין עושים חלל תחת רשות הרבים, ואם נפתח החלל חייב למי שסובר שחייב בבור ברשות הרבים.

חפר בורות ברשות היחיד הסמוך לרשות הרבים, אם חפר כדי לעשות יסודות לחומת הבית לת"ק פטור גם לסוברים שחייב בבור ברשותו משום שדרך לעשות כן ואינו פושע, **לרבי יוסי בר יהודה** חייב עד שיעשה מחיצה עשרה או עד שירחיק ממקום דריסת רגלי אדם ובהמה ארבעה טפחים.

חפר או פתח בור ומסרו לבני העיר לשתות ממנו, פטור וכן היה מנהגו של נחוניא חופר בורות שיחין ומערות ואמרו עליו חכמים קיים זה אף הלכה זו.

בתו של נחוניא חופר שיחין נפלה לבור גדול, שעה ראשונה אמר רבי חנינא בן דוסא שהיא תעלה וכן שניה, שלישית שהוא זמן שתמות אמר שעלתה, ואילו של יצחק נזדמן לה ואברהם הנהיגו, ואמר שאינו נביא ולא בן נביא אלא שדבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו?.

הקב"ה מדקדק עם צדיקים הדבקים בו אפילו כחוט השערה, שנאמר 'וסביביו נשערה מאד' או מפסוק 'אל נערץ בסוד קדושים ונורא על כל סביביו' ומטיל אימת המשפט עליהם ולכן מת בנו של נחוניא חופר שיחין בצמא.

כל האומר הקב"ה ותרן לעבור על כל פשע יופקר חייו וגופו, שנאמר 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט' שמורה לבריות לחטוא.

דף נ' - ע"ב

'ארך אפים' משמע שתיים, שמאריך רוגז לרשעים וממתין מלהיפרע לצדיקים.

לא יסקל אבנים מרשותו לרשות הרבים, חסיד אחד אמר למי שעשה כן מפני אתה מסקל מרשות שאינו שלך לרשות שלך, לימים מכר שדהו ונכשל באותם אבנים שברשות הרבים.

משנה. **בור שכתבה התורה** שחייב עליו היינו שיש בו עשרה טפחים כדי להמית, ולא דווקא בור עגול אלא הוא הדין כל שיש בו עומק עשרה טפחים כדי להמית אפילו שיח אף על פי שהיא ארוכה וקצרה שיש בו הבל כדי להמית, ואפילו מערה אף על פי שהיא מרובעת יש בו הבל מיתה, ואפילו חריצים שרחבים יש בו הבל מיתה, ואפילו נעיצים שקצרים מלמטה ורחבים מלמעלה, ואם היו פחות מעשרה ומת פטור ואם הוזק חייב.

בור שחייבה עליו תורה - לרב היינו משום שעשה הבל הממית בבור של י' טפחים והבל המזיק בבור פחות מ', ועל החבטה אי אפשר לחייב ואם ידוע שנחבט מחמת קרקע עולם פטור שאין הקרקע שלו, ולכן אם עשה תל גבוה עשרה ברשות הרבים ועלה שם שור ונפל פטור (אבל נתקל ונחבט בגובה חייב שקרקע שלו הוא), **לשמזאל** בור שחייבה התורה היינו להבל כיון שכתוב בתורה בור היא אפילו במלא ספוגים של צמר שאין שם חבטה וכל שכן לחבטה כיון שהוא עשה החבטה, וחייב גם בנפל מתל גבוה (לתירוץ א' בתוספות דווקא עשה גובה ה' טפחים וחרפ ה' טפחים שאל"כ הוא כנתקל בבור ונפל אחוריי הבור).